

LIITE

17.5.2021

Lausunto kaupungin hallitukselle pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeen valmistelujaostojen arviointimuistioista

Helsingin kaupungin pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua kaupungin hallitukselle pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeen valmistelujaostojen arviointimuistioita.

17.5.2021

LIITE

[Numero]

Lain rakenne ja yhteiset säännökset jaoston muistio

Helsingin kaupungin pelastuslaitos kannattaa seuraavia muistiossa käsiteltyjä selvityskohtia:

1) Rajavartiolaitos on esittänyt tarkennuksia ympäristövahinkojen torjuntaa koskeviin säännöksiin. Myös pelastuslaitoksilla on uudistustarpeita ympäristövahinkojen torjuntaa koskeviin säännöksiin etenkin isojen vesistöjen alueella ja meren rannikkoalueilla, mutta ympäristövahinkojen torjunnan säännökset on syytä selkeyttää myös maa-alueilla.

On tärkeää, että ympäristövahinko käsittää niin öljyvahingon kuin kemikaalivahingon ja säännöksissä on selkeä kustannusvastuu vahingonaiheuttajalle taikka aineen haltijalle. Ympäristövahinkojen torjuntakustannukset ovat suuria ja rajanveto nopeiden toimenpiteiden ja ns. jälkivahingontorjunnan osalta on usein hankalaa. Etenkin jälkivahinkojen torjunnan kustannusvastuu on selkeästi määrättävä vahingonaiheuttajalle tai aineen haltijalle.

2) Vesialueilla sijaitsevat tuulivoimalat vaativat huoltotöiden aikana erityisen pelastussuunnitelman huoltohenkilöstön työn turvaamiseksi ja heidän pelastautumismahdollisuuksien takaamiseksi.

3) Pelastuslain yleisjohtaja-käsitteen selkeyttämistä. Mikäli yleisjohtajaa avustavan johtoryhmän sekä asiantuntijoiden roolin vahvistamista ja selkeyttämistä laissa harkitaan, tulee siinä huomioida pelastuslaitosten erilaisuus sekä erilaisten onnettomuustyyppien aiheuttamat eroavaisuudet suorituskykyvaatimuksissa.

4) Öljy- ja kemikaalivahingon aiheuttajan jälkitorjunnan vastuu on selkeästi todettava vahingonaiheuttajalle tai aineen haltijalle. Saastuneiden eläinten hoitovastuu on määriteltävä ympäristöviranomaisten tehtäväksi.

5) Ympäristövahinkojen koulutusvastuu on kirjattava valtion vastuulle selkeämmin.

6) Öljyvahinkojen ja kemikaalivahinkojen jälkitorjunnan ohjaus- ja seurantavastuu sekä kehittäminen on selkeästi kirjattava ympäristöministeriölle sekä kunnille.

17.5.2021

LIITE

[Numero]

Onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan jaoston muistio

2.1 Yleisiä näkökulmia

Rakennusvalvontaviranomaisen toimivallan piiriin kuuluvat asiat käytännössä vaikuttavat usein myös pelastusviranomaisen valvontaan. Rakennusluvassa määritellään palo- ja poistumisturvallisuuteen liittyviä asioita, jotka pelastusviranomainen joutuu huomioimaan valvonnassa. Pelastuslaissa tulisi selkeämmin eritellä pelastusviranomaisen toimivaltuudet suhteessa maankäyttö- ja rakennuslakiin.

2.2 Omatoiminen varautuminen ja pelastussuunnitelma

Vaikka pelastuslaissa säädetään, että pelastussuunnitelman tulee olla dokumentaatio 14 §:n toimenpiteistä, on käytäntö osoittanut, että usein käytännössä näiden pohjalta ei pelastussuunnitelmaa ole laadittu. Lainsäädäntöä on tarpeen selvittää tämän osalta.

Pelastussuunnitelman käytännön toimivuuden osalta voisi pelastuslakiin tuoda asetuksessa mainitun eri turvallisuussuunnitelmien yhdistämisen mahdollisuuden.

Kannatetaan muistiossa mainittua esitystä, että pelastussuunnitelman laatimisesta velvoitettaisiin osaltaan myös rakennuksen omistajaa.

Lain uudistuksessa olisi syytä arvioida olisiko pelastusviranomaisella syytä olla mahdollisuus vaatia pelastussuunnitelman laatimista myös muuhun kohteeseen kuin asetuksessa mainittuihin kohteisiin.

Omatoimisen varautumisen pykälässä voisi korostaa nykyistä enemmän, että toimenpiteiden tulisi pohjautua riskien ja vaarojen arviointiin.

2.3 Rakennusten palo- ja poistumisturvallisuus

Hallituksen esityksessä 257/2010 mainitut poikkeukset 10 §:n kieltoon säilyttää tavaroita uloskäytävillä tulisi selkeämmin sisällyttää lakiin.

Pelastuslain 9 § ja 10 § on tarpeen edelleen tarkentaa joko laissa tai asetustasoisilla vaatimuksilla soveltamiskäytäntöjen selventämiseksi ja yhtenäistämiseksi. Myös suhdetta rakentamisen sääntelyyn on selvennettävä. Esimerkiksi helposti syttyvän tavarana määrittely on tulkinnanvaraista.

2.4 Paloturvallisuuslaitteet 9

Yleinen vaatimus rakennusten alkusammutusvälineistöstä tulee nostaa kiireellisiin välttämättömiin muutoksiin.

2.5 Laitteiden kunnossapito

Ei kommentoitavaa.

2.6 Palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovastuu

17.5.2021

LIITE

[Numero]

Mikäli asuntojen osalta palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovastuu säädettäisiin rakennuksen omistajalle, tulee palovaroittimien testaukseen ja kunnossapitoon liittyviä käytäntöjä huomioida lain valmistelussa ja perusteluissa nykyistä kattavammin. Jos palovaroittimen testausvastuu siirtyy rakennuksen omistajalle, on sillä erittäin suuret vaikutukset kansalaisten arkeen ja käytännön toteuttamiseen.

Palovaroittimen puuttumisen tai sen kunnossapidon laiminlyöntien rangaistavuutta olisi syytä arvioida lain uudistuksen yhteydessä.

2.7 Nuohous 16

Lainsäädäntöä tulisi tarkentaa 62 §:n osalta siten, että ilmoitus viasta tai puutteesta tehdään pelastuslaitokselle vain silloin, kun havainto on tehty lakisääteistä nuohoustyötä tehtäessä.

Lainsäädännön (vapaa nuohous) muututtua nuohoojien vikailmoitusten määrät tippuivat merkittävästi. Vikailmoituksia ei toimiteta pelastuslaitokselle, koska tällöin mahdollisesti pelätään asiakassuhteen päättymistä ko. kohteessa. Nuohousvelvoitetta on näin ollen valvottu vain palotarkastuksen ja kohteiden itsearviointien yhteydessä.

2.8 Ilmanvaihtolaitteiden huolto 18

HKI: Kannatetaan johtopäätelmissä esitettyä.

2.9 Pelastustoiminnan edellytykset rakennuksissa

HKI: Pelastuslain 9 § ja 10 § on tarpeen edelleen tarkentaa joko laissa tai asetustasoisilla vaatimuksilla soveltamiskäytäntöjen selventämiseksi ja yhtenäistämiseksi. Myös suhdetta rakentamisen sääntelyyn on selvennettävä.

Laissa tulisi tarkemmin määritellä millaisia edellytyksiä pelastustoiminta vaatii (muun muassa pääsy rakennuksen välittömään läheisyyteen onnettomuustilanteissa, tavaramäärän vaikutus pelastamisen suorittamiseen ja niin edelleen).

2.10 Pelastustiet

Rakennusvalvontaviranomainen antaa luvan varateiden järjestämisestä pelastuslaitoksen toimenpitein rakennuslupavaiheessa. Kuitenkaan pelastusteitä tai niiden nostopaikoista ei tehdä osapuolia sitovia sopimuksia yleisillä katualueilla kaupungin ja kiinteistön välillä. Kaupunki ei täten ota vastuuta pelastustien tai nostopaikkojen pitämisestä toimintakunnossa, vaan katsoo oikeudekseen kehittää katualueita pelastusteistä välittämättä. Tällöin varmuutta pelastustiejärjestelyiden pysyvyydestä koko rakennuksen elinkaaren ajan ei ole eikä itse rakennuksen omistaja voi tehdä asialle mitään. Pahimmassa tapauksessa katualueen muutostyöt ovat estäneet pelastustien ja nostopaikan käytön katualueella tai estäneet pelastustielle kääntymisen tontille. Pelastusviranomaisella ei ole ollut muuta mahdollisuutta kuin ilmaista oma huolensa asian järjestelyistä asemakaavoitukselle, rakennusvalvonnalle, liikenne- ja katusuunnittelulle sekä tahoille, jotka vastaavat yleisten katualueiden kunnossapidosta ja kehittämisestä.

Pelastuslain 11 §:n tarkoittamat suunnitellaan raskaan kaluston tarpeisiin. Lakiuudistuksessa olisi tarpeen arvioida esimerkiksi ensihoitoyksiköiden toimintaedellytyksiä sellaisissa rakennuksissa, joissa pelastustievaatimusta ei ole.

2.11 Hoitolaitosten poistumisturvallisuusselvitys

Poistumisturvallisuusselvitysten käsittelyn prosessia olisi tarpeen selkiyttää lainsäädännössä mm. käsitteiden osalta (velvoittaa/edellyttää/määrää).

Tarvitaan tarkempaa ja yksityiskohtaisempaa sääätelyä velvollisista kohteista. Nykyisellään lain mainitsema "asumisyksikkö" ei kerro riittävällä tavalla minkä kohteiden tulee laatia selvitys. Mm.

17.5.2021

LIITE

[Numero]

vammaisten asumispalveluissa on pyrkimys purkaa laitosasumista ja asuttaa vammaisia tavanomaisiin kerrostaloihin vuokra-asuntoihin normaalin asumisen sekaan. Onko tämä asumisyksikkö? Sen sijaan, että puhutaan asumisyksiköistä niiden palvelutyyppin termeillä (esim. palveluasuminen), tulisi kuvata tarkemmin mitkä ominaisuudet asumisessa määrittelevät yksikön tässä yhteydessä asumisyksiköksi. Palvelujen tuottajien käyttämät termit (mm. palveluasuminen), voivat tuottaa keskenään hyvin erilaista palvelua. Kun tulkinta jätetään pelastusviranomaiselle, ei kohteiden arviointi ole tasapuolista ja arviointien valmistuminen hidastuu.

Rakennusvalvonnalle ei ole Helsingissä nykyisellään tehty ilmoituksia eikä välitetty tietoja poistumisturvallisuusvelvollisista kohteista pelastusviranomaisen toimesta. Kiinteistön omistaja on hoitanut tarvittavat luvat/ilmoitukset tarvittaessa. Tiedonvälitys viranomaisten välillä olisi kuitenkin tarpeen ja työnjakoa tulisi selkiyttää.

Kiinteistön omistajalle tulisi säätää velvollisuus osallistua prosessiin. Nyt ongelmallista, kun säätely koskee toiminnanharjoittajaa, joka ei voi yksinään päättää kiinteistöön tehtävistä muutoksista mm. sammutuslaitteiston asennuksesta.

Poistumisturvallisuus selvityksen päivitystä kolmen vuoden välein ei ole tarpeellista toimittaa kirjallisesti pelastusviranomaiselle, mikäli toiminnassa ei tapahdu muutoksia. Suurimman osan kohteista valvontaväli on alle kolme vuotta, joten asia voidaan käsitellä tarkastuksella ja kirjata palotarkastuspöytäkirjaan. Toiminnanharjoittajan vaihtuminen tulisi edelleen edellyttää selvityksen päivityksen toimittamisen ja päivityksen käsittelyn. Lainsäädännössä tulisi tarkemmin määritellä eri tahojen (toiminnanharjoittaja, kiinteistön omistaja, rakennusvalvonta, aluehallintovirasto, pelastusviranomainen) velvollisuudet toimittaa tietoja toisille tahoille. Nykyisillä prosesseilla osa poistumisturvallisuusvelvollisesta toiminnasta jää tulematta pelastusviranomaisen tietoon.

2.12 Paloriski-ilmoitus

HKI: Paloriskikohteiden tunnistamista ja tarkastamista tulisi kehittää. Laissa ei kuitenkaan ole tarpeen määritellä yksityiskohtaisesti millaisiin toimiin pelastusviranomaisen tulee ryhtyä ilmoitusten vuoksi vaan niitä tulisi jatkossakin olla mahdollisuus arvioida tapauskohtaisesti yleisten ohjeiden pohjalta. Ilmoitusten taustalla on usein myös muita kuin pelastusviranomaisen toimivaltaan kuuluvia asioita, joten viranomaisyhteistyötä on syytä kehittää.

2.13 Yleisötilaisuuksien ja tapahtumien turvallisuus

HKI: Työryhmän esityksessä on tuotu esille keskeisiä kohtia, joita olisi syytä jatkossa tarkentaa:

- Pelastussuunnitelman arvioinnin luonnetta tulee täsmentää – valvontaa vai ohjausta?
- Tapahtumien turvallisuutta valvovien tahojen (pela, poliisi, tukes, ensihoito) roolia tulee selkeyttää. Työryhmän esityksessä esimerkiksi Tukesin valvontatyötä kuvataan, että se on ”ennakollista turvallisuustyötä, eikä niinkään yksittäisiin tapahtuviin kohdistuvaa valvontaa”. Todellisuudessa myös Tukes tekee tapahtumatarkastuksia. Asiakkaiden näkökulmasta roolit ovat paikoitellen epäselvät.
- Kokoontumislain mukaista yleisötilaisuuden määritelmää tulee tarkentaa. Koronapandemia on tuonut esille tilanteita, joissa jäävät nykyisessä lainsäädännössä ”harmaalle alueelle”. Kokoontumislain määritelmä yleisötilaisuudesta heijastuu myös muun lainsäädännön kautta pelastusviranomaisen valvontaan liittyviin asioihin. Kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) 18 §:n mukaan ”Räjähteitä tai vaarallisia kemikaaleja saa käyttää erikoistehosteena kokoontumislaisissa (530/1999) tarkoitetuissa yleisissä

17.5.2021

LIITE

[Numero]

kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa, jos siitä on tehty ilmoitus pelastusviranomaiselle viimeistään 14 vuorokautta ennen tilaisuuden järjestämistä.” Koronatilanteesta johtuen esimerkiksi tv-kuvauksissa ja suoratoistokonserteissa ei ole ollut yleisöä, mutta tehosteita käytetään vastaavasti kuin normaalitilanteessa. Henkilökuntaa kuvaus- tai konserttitilanteessa voi paikalla olla reilustikin, joskus avustajia on useita satoja tai lähes tuhat. Tällainen tehostekäytöstä ei ilmoiteta pelastusviranomaiselle, mutta tähän käyttöön ei oikein sovi kemikaaliturvallisuuslain määritelmä räjäytystyöstä. Ts. tämän tyyppisestä käytöstä ei nyt tehdä ilmoitusta viranomaisille.

Pelastuslain 16 §:ssä säädetään nyt, pelastussuunnitelma tulee laatia yleisötilaisuuksiin ja muihin tapahtumiin, joihin osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski. Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman sisältö on määritetty 2. mom. ja sen toimittaminen alueen pelastusviranomaiselle 3. mom. 16 §:ä on tulkittu muissa viranomaisissa (ml. poliisi), että jos pelastussuunnitelma vaaditaan riskiperusteisesti muuhun tapahtumaan – ei siis kokoontumislain mukaiseen yleisötilaisuuteen – ei pelastussuunnitelmaa koske 2. mom. sisältövaatimukset tai 3. mom. tiedoksi toimittamisen vaatimukset. Tätä voisi selkeyttää.

Rangaistukset-osiossa yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmasta on säädetty rangaistavaksi velvollisuuden toimittaa yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma toimittaminen pelastusviranomaiselle määräajassa. Sen sijaan pelastussuunnitelman sisältöpuutteita tai pyydettyjen täydennysten toimittamatta jättämistä ei ole säädetty rangaistavaksi. Näiden säätämistä rangaistavaksi tulisi arvioida lainvalmistelussa.

Pelastustoiminnan varautumisen huomioiminen suurten ja poikkeavien yleisötilaisuuksien osalta tulisi huomioida pelastuslaissa.

2.14 Avotulen teon kieltö

Työryhmän esityksessä on tuotu esille keskeisiä kohtia, joita olisi syytä jatkossa tarkentaa:

- Avotulen määritelmän selventäminen; mitä avotuli on ja mitä se ei ole.
- Toimintaa ei tule määritellä kategorisesti käytön nimikkeen perusteella (esim. ilotulitteiden käyttö, grillaus, tuliesitys), vaan tulen käyttöä tulisi tarkastella riskiperusteisesti sen mukaan aiheuttaako se tulipalon vaaraa. Esimerkiksi ilotulitteiden käyttö vesialueella tai tuliesityksen järjestäminen torilla ei välttämättä aiheuta tulipalon vaaraa.

3.1 Valvontatehtävän sisältö ja toteuttaminen

HKI: Lakiin olisi tarpeen säätää palotarkastuksen kohteen asianosaiselle velvoite osoittaa annettujen korjausmääräysten noudattaminen. Selkeä lakisäätely tukisi pelastusviranomaisen jälkivalvonnan toteuttamista ja parantaisi valvonnan vaikuttavuutta. Valvontaprosessi olisi laissa syytä kuvata nykyistä tarkemmin (mm. jälkivalvonta ja valvonnan päättäminen).

Nykyisen lain 81 § 1. mom. lause ”(...) pelastusviranomaisen on määrättävä ne korjattaviksi” ehdotetaan muutettavaksi muotoon: ”pelastusviranomaisen tulee puuttua havaittuihin puutteisiin ja tarvittaessa määrättävä ne korjattaviksi”.

Nykyisessä laissa mainitaan, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvonnassa käytettävistä riskien arvioimisen perusteista, palotarkastusten ja muiden valvontatoimenpiteiden määrittelystä sekä valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista. Tällaista asetusta ei ole vielä annettu. Asetuksen antamista olisi syytä arvioida.

17.5.2021

LIITE

[Numero]

Asetuksessa voitaisiin säätää esimerkiksi palotarkastuksilla käytettävistä paloturvallisuuden arviointimenetelmistä (esim. ARVI, Omatoimisen varautumisen auditointi, TUTOR).

3.2 Hyvän hallinnon tavoitteiden toteutuminen 29

Ei kommenttia muistiossa esitettyihin pelastuslakiin liittyviin seikkoihin.

3.3 Toimivaltuudet

Pelastusviranomaiselle tulisi pelastuslakiin säätää erikseen keskeyttämisen käyttämisestä hallintopakkeina uhkasakon ja teettämisen lisäksi.

3.4 Rangaistussäätely 32

Pelastuslain uudistuksessa tulisi huomioida mahdollisuus säätää pelastusviranomaiselle sakotusoikeus esimerkiksi vakavissa henkilöturvallisuuteen liittyvissä asioissa (poistumisreittien vakavat puutteet) tai muissa vakavissa puutteissa. Laiminlyöntien ei tarvitse olla toistuvia vaan laiminlyönnillä on suora vaikutus kohteen henkilöturvallisuuteen.

Vuoden 2011 lakiuudistuksessa oli mukana pelastusviranomaisen sakotusoikeus mutta tämä poistettiin laista. Tällä hetkellä käytössä olevat ns. rangaistuskeinot ovat tosielämässä riittämättömät, hitaat ja kankeat. Niillä ei saada aikaan riittävää vaikutusta ja aiheuttavat merkittävän määrän kerrannaistyötä.

Pelastusrikkomus edellyttää, että asiasta tehdään polisille rikosilmoitus. Asian tehokkaan hoitamisen kannalta prosessi on hidas. Mahdollisissa sakkorangaistustilanteissa tulisi sakotuksen tapahtua välittömästi, jotta sillä olisi tehokas vaikutus asian korjaamiseen. Asian tehokas käsittely myös kärsii, kun asian ratkaisun joutuu hoitamaan toinen viranomainen. Ratkaisu asiaan olisi pelastuslaissa määritelty oikeus pelastusviranomaiselle sakottaa suoraan kohdetta. Mikäli puutetta ei ole korjattu edelleenkin niin ensimmäisen sakotuksen jälkeen olisi mahdollista jatkaa asian käsittelyä hallinnollisen uhkasakon asettamisesta.

3.5 Valvonnan maksullisuus 32

Ei kommentoitavaa.

3.6 Paloturvallisuuden itsearviointi 33

Ei kommentoitavaa.

3.7 Puolustusvoimien kohteiden valvonta 33

Mitä tarkoitetaan muistion virkkeellä *"Tarkastustoiminta ei ulotu kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin."*?

3.8 Aluehallintovirastojen arviointi pelastuslaitosten valvonnasta 34

Ei kommentoitavaa.

3.9 Kehittämistarpeet 35

Kannatetaan muistiossa esitettyjä kehitysehdotuksia.

4.1 Tiedonsaantioikeudet ja rekisterit 36

Tulevaisuudessa olisi hyödyllistä valvonnan riskiperusteisen suuntaamisen kannalta yhdistää valvontaa varten palontutkinnan ja onnettomuuksien tiedot valvontarekisteriin.

Pronto- ja palontutkintatietoja voitaisiin käyttää sen valvonnan suunnitteluun, että valvontaan. Ko. tiedot tuotaisiin OE-sovellukseen ja olisivat siellä käytössä.

17.5.2021

LIITE

[Numero]

Työryhmän esityksessä on nostettu huomiona valvontakäynnillä otetut kuvat ja valvontaa varten muuten saatujen aineistojen tallennus valvontarekisteriin. Huomioidaanko tässä muussa toiminnassa, kuten neuvonnan ja ohjeuksen aikana saatujen tietojen tallentaminen rekisteriin ja onko näissä muissa tapauksissa asiakkailta tiedonsaantioikeus tallennettuihin materiaaleihin.

Pelastustoimen tietojenkäsittelyhanke

Yleistä

- Pelastustoimen tietojenkäsittelyhankkeen tehtävät eivät tule kattamaan pelastuslaitosten valvonnan rekisteröinti- ja tiedonsaantitarpeiden kattavaa kartoittamista tämän vuoden aikana. Pelastuslain päivittämisen ympärille koostettavan työryhmän olisi tärkeää tehdä yhteistyötä Pelastuslaitosten Kumppanuusverkoston Turvallisuuspalveluiden alaisten asiantuntijaverkostojen kanssa (mm. Kemikaaliturvallisuuden ja Valvonnan asiantuntijaverkostot). Asiantuntijaverkostoilla on jäseniä jokaisesta pelastuslaitoksesta ja ajantasaisin kuva ko. toiminnon tarpeista. Tulevia rekisteri- ja tiedonsaantioikeuksia on selvitelty myös SM:n Onnettomuuksien ehkäisyn sovellushankkeessa, jonka kanssa yhteistyötä tästä aiheesta kannattaisi tehdä.
- Pelastustoimen tuleva Onnettomuuksien ehkäisyn sovellus tulee suunnitelmien mukaan integroitumaan TEM:n Luvat & Valvonta-palveluun (moniviranomaiskäsittelyä vaativien ilmoitusten käsittelyä, lausuntopyyntöjä, lausuntoja, asiakirjoja jne.) Selvitettävä tarvitseeko palveluun liittymisestä säätää erikseen tiedonsaantioikeuksista.

Rekisterit

- Rekistereitä koskeva lainsäädännön uudistaminen tulisi aikatauluttaa siten, että suunnitteilla olevissa tietojärjestelmissä voidaan hyödyntää sitä jo niiden käyttöönottovaiheessa. Rekistereitä koskeva lainsäädäntöuudistus tulee näin ollen aikatauluttaa ensimmäisen vaiheen toimenpiteisiin.
- Pelastuslakiin tulevat rekistereitä koskevat pykälät tulee muotoilla siten, että ne mahdollistavat joustavammin kaikkiin pelastuslaitosten lakisääteisiin tehtäviin liittyvien tietojen rekisterin pitämisen. Tässä on huomioitava myös muusta, kuin pelastuslaista tulevat valvontavelvollisuudet (mm. kemikaalilainsäädäntö). Tietoja tarvitaan valvonnan lisäksi mm. valvonnan riskiperusteisessa suunnittelussa. Tietotarve kasvaa jatkuvasti kehittyvässä maailmassa ja liian tiukka rekisterisääntely ei mahdollista ajantasaisia riskiperusteisia analyyssejä. Rekisterikokonaisuudessa on huomioita myös pelastuslaitosten laskutuskäytännöt ja niihin liittyvät tietojen tallentamistarpeet.
- Pelastuslaitosten toiminnan tehostamista ja sen tarkempaa suunnittelua varten tarvitaan toimiva asianhallintajärjestelmä, jonne voidaan tallentaa erilaisten ilmoitusten käsittelyssä ja valvontaviranomaisten välisessä yhteistyössä, kuten lausuntomenettelyissä ja lupaprosesseissa, syntyvät tiedot. Näistä syntyvät tiedot on voitava tallentaa rakenteisessa muodossa, jotta tulevan toiminnan suunnittelulle saadaan tarkempi perusta.
- Pelastuslakia tulisi muuttaa siten, että pelastuslaitokset voisivat edellyttää esimerkiksi tarkastuslaitoksia toimittamaan tiedot paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuksista sähköisesti (esim. tulevan sähköisen asioinnin kautta). Lisäksi näihin liittyvää rekisteriä on voitava pitää kattavasti.
- Pelastuslakiin olisi lisättävä oikeus pitää rekisteriä kohdekorteista. Kohdekortit on suunniteltu ylläpidettävän tulevassa onnettomuuksien ehkäisyn sovelluksessa ja ne on tarkoitus saattaa kenttäjärjestelmän käyttäjien käyttöön katselu yhteydellä. Oikeutta

17.5.2021

LIITE

[Numero]

kohdekorttien katseluun pitäisi rajata tehtäväkohtaisesti, ei pelastustoimenaluekohtaisesti. Pelastuslaitoksille tulisi säätää oikeus kerätä asiakkailta pelastustoimen laitteiden ja niiden yhteyshenkilöiden tietoja esim. sähköisen asioinnin kautta. Paras tapa tämä olisi toteuttaa yhdistämällä Hätäkeskuksen ja pelastuslaitosten sähköiset asiat hätäkeskukseen yhdistettyjen pelastustoimen laitteiden tietojen keräämiseksi molemmille viranomaisille. Asiakas hyötyisi tästä yhden luukun periaatteesta.

Tiedonsaantioikeudet

- Tiedonsaantioikeuksia koskevaa lainsäädäntöä tulisi myös muuttaa joustavammaksi. Nykyiset yksityiskohtaisen tiukat pykälät estävät muuttuvan toimintaympäristön mukaisen joustavan tiedonsaannin.
- Tiedonsaantioikeuksia tulisi muuttaa siten, että pelastuslaitoksilla olisi mahdollisuus saada Hätäkeskuksen tietojärjestelmästä hätäkeskukseen liitettyjen pelastustoimenlaitteiden pelastuslaitoksille tarpeellisia kohde-, laite-, testaus-, yhteys- ja laskutustietoja. Jos tämä ei ole mahdollista, veloitettaisiin hätäkeskus ja pelastuslaitokset yhteistyöhön sähköisen asioinnin osalta siten, että asiakkaiden ei tarvitse tehdä sopimus- ja niihin sekä kohdekorttitietoihin liittyvien tietojen ilmoittamista kuin yhdestä paikasta. Yhteinen sähköinen asiointi jakaisi asiakkaan ilmoittamat tiedot oikeille vastaanottajille. Jos yhteinen sähköinen asiointi ei ole mahdollista, säädettäisiin pelastuslaitokselle oikeus saada Hätäkeskuslaitoksen tietojärjestelmästä tietoja sinne kytketyistä pelastustoimenlaitteista.
- Pelastuslaitosten tulisi saada tarvittavat tiedot teknisen rajapinnan kautta tulevasta Rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä. Pelastuslaitokset tarvitsevat tiedot rakennushankkeista ohjausta ja neuvontaa sekä tulevaa valvontaa varten.
- Jos lainsäädäntö ei saada tiedonsaantioikeuksien osalta joustavammaksi, tulisi pelastuslakiin lisätä pelastuslaitoksille oikeus käyttää TEM ATV (asiakastietovaranta) teknisen rajapinnan kautta. Tuleva Onnettomuuksien ehkäisyn sovelluksessa on suunniteltu käytettävän samaa asiakastietovarantoa, kuin Tukesin KemiDigi käyttää, jotta Tukesilta tulevat asiakirjat saadaan ohjattua asianhallinnassa oikeille kohteille.
- Jos lainsäädäntö ei saada tiedonsaantioikeuksien osalta joustavammaksi, tulisi pelastuslakiin lisätä pelastuslaitoksille oikeus käyttää PRH:n Virre-tietopalvelua teknisen rajapinnan kautta kiinteistöjen omistaja- sekä yhteystietojen hakuja varten.

4.2 Automaattisen paloilmoittimen erheellisten paloilmoitusten maksullisuus

Ei kommentoitavaa.

4.3 Hissihälytysten maksullisuus

Ei kommentoitavaa.

4.4 Nuohoojien ammattipätevyys tunnustaminen 38

Nuohoojan ammattipätevyys tunnustamista olisi syytä verrata muihin vastaaviin, kuten rakennusalan ammattitutkintoon.

5.1 Pelastuslain suhde rakentamisen sääntelyyn

Ei kommentoitavaa.

5.2. Kemikaaliturvallisuuslaki

17.5.2021

LIITE

[Numero]

On tarpeen selventää eri toimijoiden toimivaltuuksia. Lainsäädännössä on syytä kiinnittää huomiota muun muassa toiminnallisiin kokonaisuuksiin sekä eri viranomaisten valvontaroleihin.

5.3 Kuluttajaturvallisuuslaki

Yleisötilaisuuksien osalta valvonnan roolien selkeyttäminen on tarpeen.

17.5.2021

LIITE

[Numero]

Pelastustoiminnan jaoston muistio

2 §. Lain soveltamisala

Pelastuslaitos kannattaa muutosesitystä lain 2§:aan luopua tulipalo-käsitteen korostamisesta ja käyttää geneerisempää onnettomuus-käsitettä.

2 a §. Määritelmät

Pelastuslaitos kannattaa muutosesitystä lain 2a§:aan määritelmien tarkentamisesta. Pelastuslaitos kuitenkin huomauttaa, että tehtävät määrittelyn tulee kuvata riittävän yksiselitteisesti väärintulkintojen välttämiseksi joko säädökseen tai perusteluihin.

6 §. Avotulen teko

Pelastuslaitos kannattaa määritysten täsmentämistä. Määritysten jatkokehittämistä olisi kuitenkin syytä jatkaa, jotta tulen tekemisen lisäksi on mahdollista kieltää ja hallita muita tulipalon mahdollisia aiheuttajia, kuten teollinen toiminta, metsänhoito, rautatie, etc.

Ruohikko/metsäpalovaarat syttymisvaaraksi ja avotulen teko kielto syttymisvaaran aiheuttamiskielloksi.

7 §. Kulutus

Ilmoitus menettelystä siirtymistä lupamenettelyyn tulisi harkita.

8 §. Ilmoitusvelvollisuus

Pelastuslaitos kannattaa muutosesitystä lain 8§:aan. Pelastuslaitos kuitenkin huomauttaa, että mikäli esitettyjä tilannekuvan jakamisratkaisuja edistetään, tulee valtion osoittaa niihin myös rahoitus. Myös kulutuksen suunnittelun ja valvonnan riittävyttä on syytä tarkastella tulevaisuudessa. Tulevaisuudessa voi olla tarpeen vaatia nykyistä perusteellisempaa suunnittelua toteuttajalta ja tehostaa pelastusviranomaisen valvontaa.

22 §. Turvetuotantoalueiden paloturvallisuus

Ilmastonmuutos, uudet teknologiat, toimintamuodot ja muut vastaavat tekijät, jotka aiheuttavat normaalia suurempaa onnettomuusvaara, kuten turvetuotanto, tulee huomioida lainsäädännössä vastaavalla tavalla. Näin ollen tästä ja näistä muista vastaavista eri korkeariskisiin toimijoihin kohdennetuista pykälästä voisi tehdä yleisesti sovellettavan kaikille kohonnutta onnettomuusriskiä aiheuttaville toimijoille.

27 §. Alueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävät

Pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan laissa on tarvetta selkeyttää pelastusviranomaisen tehtäviä ja luodaan lainsäädännöllinen peruste pelastusviranomaisten toimintahierarkialle.

Pelastusviranomaisten ja eri viranomaisorganisaatioiden vastuut ja velvollisuudet on tärkeää määritellä laissa selvästi ja yhteensopivasti. Tässä yhteydessä on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että alueen toimivaltaisen pelastusviranomaisen asema pelastustoiminnan toteuttamisessa on selvä, vahva ja häiriötön.

30 §. Sammutusvesi

Pelastuslaitos kannattaa muutosesitystä lain 30§:aan. Pykälän esitetty laajentaminen koskemaan kaikkia vesihuoltolaitoksia kuitenkin edellyttää, että sammutusvesisuunnittelua ohjeistetaan valtakunnallisesti nykyistä tarkemmin, huomioiden erityisesti vesihuoltokentän toimijoiden monimuotoisuus.

Lakimuutoksessa tulee myös huomioida, että kunnan ja vesihuoltolaitoksen järjestämisvastuu onnettomuuksissa (siis muissakin kuin tulipaloissa) tarvittavan vedensaannin järjestäminen

17.5.2021

LIITE

[Numero]

tulee määritellä toteutettavaksi pelastuslaitoksen suunnitelman mukaisesti kunnan kustannuksella ja kunnassa vedenhuoltolaitoksena toimivan toimijan toteuttamana.

31 §. Vastuu metsäpalojen tähytyksestä ja metsäpalovaroituksen antamisesta Ei lausuttavaa.

32 §. Pelastustoiminnan sisältö

Muiston 32§ muutosesityksiä pelastuslaitos pitää kannatettavina.

Lisäksi pelastuslaitos esittää, että pelastustoiminnan sisältöä tarkasteltaisiin yksiselitteisten onnettomuustilanteiden lisäksi myös laajempien yhteiskunnallisten häiriötilanteiden kautta, jotka voivat aiheuttaa yksittäisiä onnettomuuksia. Häiriötilanteen, esimerkiksi myrskyn tai laajan sähkönjakeluhäiriön, määrittely tarvittaessa pelastustoiminnan piiriin mahdollistaisi nykyistä paremman kokonaiskoordinaation häiriötilanteesta.

33 §. Hälytysohje

Muiston 33§ muutosesityksessä esitetään, että sisäministeriölle annettaisiin ohjaus- ja asetuksenantovaltuus hälytysjärjestelyjen valtakunnallisesta yhteensovittamisesta. Pelastuslaitokselle jää epäselväksi myös muiston muutosesitysten perustelujen jälkeen, onko kyse nimenomaisesti hälytysohjeesta vai yleisemmin hälytysjärjestelystä. Esitetty pelastustoiminnan muodostelmien suorituskykyvaatimusten määrittely on kannatettava ajatus, mutta pelastuslaitos ei kannata hälytysohjeiden kategorista valtakunnallista yhteensovittamista. Nykyinen sisäministeriön antama pelastustoimen tehtävänkäsittelyohje Hätäkeskuslaitokselle on valtakunnallinen ohjeistus, mikä riittää takaamaan yhdenvertaisen hätäpuhelun riskinarvion ja hälyttämisen. Pelastuslaitoksen antamalla hälytysohjeella (hätäkeskustietojärjestelmän vastemallit) määritellään toimintaympäristökohtaiset ja alueella käytettävissä oleviin resursseihin ja niiden todelliseen suorituskykyyn perustuvat tarkoituksenmukaiset hälytysvasteet.

Tarkastelussa huomioidaan lain mukaisesti resurssien käyttö pelastustoimen aluerajoista riippumattomasti, mutta käytännössä aina lähimmän resurssin hälyttäminen ei ole tarkoituksenmukaista, joka on myös keskeinen peruste resurssin hälyttämiselle. Esimerkkinä käytännön haasteista lähimmän yksikön hälyttämisessä toiselta alueelta voidaan mainita pelastuslaitoksen alueella käytössä olevien reittiavainten yhteensopivuus ja erityiskohtien tuntemus. Pelastuslaitos esittää, että pykälän muotoilua tarkennetaan siten, että pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien viranomaisten ja Hätäkeskuslaitoksen osallistumista hälytysohjeen laadintaan saataisiin velvoittavammaksi. Käytännössä tässä on havaittu suurimmat haasteet, ei niinkään pelastuslaitosten välisessä suunnittelussa ja yhteistyössä.

Pelastuslaitos esittää lisäksi, että hälyttämisjärjestelyihin liittyen ohjattaisiin valtakunnallisesti pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön teknisistä tavoittamisjärjestelystä, erityisesti sopimuspalokuntalaisten tavoittamiseen ja hälytysviestien tietosisältöihin liittyen.

34 §. Pelastustoiminnan johtaminen

Muiston 34§ muutosesityskokonaisuus on esitetty sen verran epäselvästi, että esityksestä lausuminen on vaikeaa. Sinänsä viranomaistehtävien ja ei-viranomaistehtävien tarkentaminen pelastustoiminnan johtamiseen liittyen on toivottavaa.

Pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan olisi syytä selkeästi erotella pelastustoiminnan johtamiseen liittyvät toimivaltakäsitteet (esimerkiksi pelastustoiminnan johtaja ja tilapäinen pelastustoiminnan johtaja), muodostelmien johtamiseen liittyvät käsitteet (esimerkiksi pelastusjoukkueen johtaja) ja pelastuslaitoksen päivittäishallintoon ja valmiuden ylläpitoon

17.5.2021

LIITE

[Numero]

liittyvät käsitteet (esimerkiksi päivystävä palomestari). Edelleen pelastustoiminnan johtajuus tulisi käsitteellisesti selkeästi erottaa pelastustoiminnan muodostelmasta.

Pelastuslaitos kannattaa muistion esitystä sisäministeriön roolin tarkentamisesta. Erityisesti tulee huomioida nykyisen muotoilun ”antaa pelastustoimintaa koskevia käskyjä” ongelmat, jossa sisäministeriön pelastusviranomaisen voi antaa pelastustoimintaa koskevia käskyjä kokonaisvastuun pelastustoiminnasta säilyessä edelleen (alueen) pelastusviranomaisella. Sisäministeriön pelastusviranomaisen rooli tulisi rajata siten, että sisäministeriön pelastusviranomaisen voi määrätä ainoastaan pelastustoiminnan johtajasta tai hänen toimialueestaan. Tällöin sisäministeriön pelastusviranomaisen voi tarvittaessa ottaa pelastustoiminnan johtovastuun itselleen, sisältäen myös siihen liittyvän kokonaisvastuun.

Muistion muutosesityksessä kuvataan laajasti myös pelastustoiminnan johtamisjärjestelmällä toteutettavaa valmiuden ylläpitämistä ja -säätelyä. Pelastuslaitos korostaa tässä yhteydessä, että valmiuden ylläpitämistä koskevat tiedonhallinta ja -saantioikeudet tulee myös tarkastella tässä yhteydessä.

35 §. Johtaminen yhteistoimintatilanteessa

Pelastuslaitos näkee, että tarpeellisena, että pykälässä tarkennetaan yleisjohtajuuden määritelmää ja pelastustoiminnan johtajan roolia yhteen sovittaa eri toimijoita yleisesti.

36 §. Pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet

Muistion 36§ (pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet) liittyen pelastuslaitos esittää yleisesti, että pelastustoiminnan johtajan nykyisiä toimivaltuuksia laajennettaisiin koskemaan kaikkia pelastusviranomaisia, eli että niitä ei olisi sidottu ainoastaan pelastustoiminnan johtajan rooliin. Tämä tukisi myös muistiossa esitettyä johtamisjärjestelmäkuvausta. Nykyinen muotoilu aiheuttaa toimivaltaongelmia tilanteissa, joissa pelastustoimintaan osallistuu laaja pelastustoiminnan muodostelma, ja toimivaltuudet on samaan aikaan keskitetty vain yhdelle pelastusviranomaiselle. Pelastuslaitos esittää lisäksi että 36§ ja 36§a -pykälien toimivaltuuksia tulisi yrittää harmonisoida tarpeellisilta osin. Esimerkiksi tulisi tarkastella, onko tarvetta kuvata pelastustoiminnan johtajan yleisiin toimivaltuuksiin 36§a:n mukainen oikeus nousta maihin ja liikkua toisen alueella.

Pelastuslaitos esittää lisäksi, että pelastusviranomaisen toimivaltuuksiin pelastustoiminnassa sisällytettäisiin keskeyttää välittömästi onnettomuusvaaraa aiheuttava toiminta (vrt. lain 81§), sekä oikeus eristää vaarallinen alue (rinnasteinen poliisin toimivaltuuteen pelastustoiminnassa).

36 a §. Pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjunnassa

Pelastuslaitos pitää muutosesityksiä kannatettavina.

37 §. Velvollisuus osallistua pelastustoimintaan

Muistion 37§ muutos ehdotus on kannatettavaa, mutta muutosta tehdessä on huomioitava alaikäisten asema. Alle 16-vuotiaalla nuorella ei saa teettää vaarallisia töitä. Nuorelle vaarallisena työnä pidetään sellaista, jossa nuorta työntekijää itseään tai hänen työnsä takia muuta henkilöä saattaa uhata erityinen tapaturman tai terveyden menettämisen vaara.

38 §. Kansainvälinen pelastustoiminta

Pelastuslaitos pitää muutosesityksiä kannatettavina.

39 §. Pelastustoimintaan osallistuvan toimintakyky

Pelastuslaitosta pitää muutosehdotusta lähtökohtaisesti kannatettavana. Toimintakyvyn lisäksi tai ko. termin sisältämänä tulee huomioida myös pelastustoimintaan osallistuvan terveys.

17.5.2021

LIITE

[Numero]

40 §. Jälkiraivaus ja –vartiointi

Ei lausuttavaa.

41 §. Palontutkinta

Muiston 41§ muutosesitys on epäselvä. Pelastuslaitos toteaa yleisellä tasolla, että lainsäädännössä ei liene tarkoituksenmukaista säätää eri viranomaisten ilmoitusmenettelyjen teknisestä toteutustavasta. Pelastuslaitos toteaa edelleen, että teknisesti ilmoitusmenettelyt tulisi toteuttaa tietojärjestelmien välisenä tiedonvaihtona ja säilyttää edelleen ilmoitusmahdollisuus viranomaisten välisessä kanssakäymisessä esimerkiksi tilannepaikalla.

45 §. Pelastuslaitosten avunanto

Terminologian yhdenmukaistaminen on perusteltua.

47 §. Pelastustoimen suunnitelmat

Tekninen muutos on perusteltu.

48 §. Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma

Ei lausuttavaa.

49 §. Velvollisuus antaa virka-apua ja asiantuntija-apua pelastusviranomaisille ja Rajavartiolaitokselle

Ei lausuttavaa.

50 §. Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille

Muiston 50§ muutosesitys on yleisellä tasolla kannatettava. Pelastuslaitos esittää kuitenkin, että kohta "...eikä tehtävän suorittaminen merkittävällä tavalla vaaranna viranomaisen muun tärkeän lakisääteisen tehtävän suorittamista." muotoillaan uudelleen. Nykyinen muotoilu aiheuttaa välittömästi epäselvyytilanteen lakisääteisen tehtävän tärkeydestä suhteessa virka-aputehtävään.

51 §. Vapaaehtoistoiminta

Ei lausuttavaa.

52 §. Vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Ei lausuttavaa.

53 §. Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset

Ei lausuttavaa.

54 §. Sopimuspalokuntaan kuuluvan ja vapaaehtoishenkilöstön työturvallisuus

Ei lausuttavaa.

55 §. Valtion vastuu koulutuksesta

Ei lausuttavaa.

56 §. Pelastuslaitoksen vastuu koulutuksesta

Ei lausuttavaa.

57 §. Pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset

Ei lausuttavaa.

58 §. Erivapaudet

Ei lausuttavaa.

17.5.2021

LIITE

[Numero]

13 luku - Salassapitovelvollisuus, tiedonsaantioikeus ja henkilökisterit

Muiston 13. luvun osalta pelastuslaitos kannattaa esitettyä tiedonhallinnan kokonaistarkastelua. Pelastuslaitos esittää, että tarkasteltaisiin mahdollisuutta laatia erillinen laki henkilötietojen käsittelystä pelastustoimessa, jonka rakenne ja logiikka vastaisivat lakeja poliisin ja Rajavartiolaitoksen vastaavia lakeja. Pelastuslaitos korostaa erityisesti tarvetta säätää pelastusviranomaisen oikeudesta ylläpitää henkilökisteriä pelastustoiminnan suunnittelua ja toteuttamista, sekä valmiuden ylläpitämistä ja -säätelyä varten.

94 § Sopimuksen perusteella pelastustoimintaan osallistuvien henkilökisteri 33

Ei lausuttavaa.

17.5.2021

LIITE

[Numero]

Varautuminen ja väestönsuojelu jaoston muistio

Helsingin kaupungin pelastuslaitos kannattaa muistion kohdan 2.2 (Väestönsuojelun käsite ja sääntely, nykytilan arviointi) esitystä väestönsuojelun käsitteen selkeyttämisestä sekä eri toimijoille kuuluvien tehtävien selkeämmästä käsittelystä lainsäädännössä.

Väestönsuojelutehtävien osalta tulisi kansallisia, eri toimijoille kuuluvia tehtäviä käsitellä lainsäädännössä selkeästi ja nykypäivän yhteiskuntaa peilaten. Osa väestönsuojelun tehtävistä ja niihin vastuutetuista toimijoista on jo määritelty pelastuslaissa (65 §) informatiivisessa säännöksessä, mutta tehtäviä, rooleja sekä niihin liittyviä velvoitteita tulisi selventää.

Helsingin pelastuslaitos kannattaa muutosta lain 1-2§:aan (lain tavoite ja soveltamisala). ”Vaara”-käsitteen lisääminen muistiossa esitetyllä tavalla toisi yhdenmukaisuutta lain tavoitteisiin ja soveltamisalaan sekä pelastustoimen viranomaisten tehtäviin muun muassa pelastustoiminnassa, mitä tulee pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan tarkastella nykyistä onnettomuussidonnaisuutta laajemmin.

Viitaten 1-2§ muutosesityksestä annettuun lausuntoon, pelastuslaitos kannattaa muistiossa 2a§:aan esitettyä muutosvaihtoehtoa 1 pelastustoiminnan määritelmän laajentamiseksi ”muu vaara”-käsitteellä.

Helsingin pelastuslaitos kannattaa, että pelastuslain sääntelyä kehitettäisiin tässä vaiheessa vain pelastustoimen toiminnallisella ja koordinaativastuulla olevan siviiliväestön suojaamisen osalta. Edelleen tulisi myöhemmin erikseen arvioida tarkemmin poikkihallinnollisesti tarvetta ja edellytyksiä yhteiselle sääntelylle esimerkiksi valmiuslain mahdollisen uudistamisen yhteydessä.

Helsingin pelastuslaitos kannattaa muistion 36§:aan (pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet) tehtyä muutosesitystä toimivaltuuksien laajentamisesta suojaväestön toteuttamisessa, toisin sanoen toimivaltuuden irrottamisesta pelastustoiminnan johtajan roolista. Pelastuslaitos kuitenkin esittää, että pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet laajennettaisiin yleisesti koskemaan (hyvinvointi) alueen ja sisäministeriön pelastusviranomaisia tilanteissa, joissa pelastustoimintaa voidaan lain mukaan toteuttaa.

Helsingin pelastuslaitos kannattaa esitettyä muutosta lain 64§:aan (Pelastustoimen viranomaisten varautuminen väestönsuojeluun). Pelastuslaitos huomauttaa kuitenkin, että muistiossa esitettyyn esimerkkipykälään tulisi kuvata myös muiden pelastustoimen tahojen (erityisesti sisäministeriön) varautumistehtävät vastaavalla tarkkuudella kuin pelastuslaitoksen kohdalla on esitetty.

Valmiuslaissa tai muussa laissa ei säädetä väestön siirtämisessä (121§) toimivaltaisesta viranomaisesta tai tämän toimivaltuuksista esimerkiksi alueellisella tasolla. Helsingin pelastuslaitos näkee, että asiasta pitäisi olla selkeä säädös.

Muistion 77§ (Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen) muutosesitys on epäselvä suhteessa nykytilan arviointiin, joten yksityiskohtainen lausuminen on vaikeaa. Helsingin pelastuslaitos toteaa kuitenkin, että johtamistiloille mahdollisesti asetettavissa vaatimuksissa tulee huomioida kineettisten vaikutusten suojaamisen lisäksi myös esimerkiksi tila- ja tietoturvallisuuteen liittyvät seikat. Pelastuslaitos toteaa edelleen, että suojatilarakentamisen

17.5.2021

LIITE

[Numero]

ollessa erittäin kallista, tulee muutoksen taloudellisten vaikutusten arviointi tehdä erityisen huolellisesti ja valtion tulee kohdentaa hyvinvointialueille vastaava rahoitus mahdollisten muutosten toteuttamiseksi.

Helsingin pelastuslaitos kannattaa esitettyä muutosta lain 90§:aan (Oikeus saada tietoja väestönsuojelutehtäviä varten) muistiossa esitetyillä perusteilla. Pelastuslaitos toteaa lisäksi, että myöhempänä tiedonhallintaa koskevan lausunnon mukaisesti pelastusviranomaisen tiedonsaantioikeuksia tulisi kehittää kokonaisuudessaan siten, että ne mahdollistaisivat tiedonsaannin yhteismitallisesti kaikkiin lakisäätöihin tehtäviin. Erityisesti ketjun pelastustoiminnan ja poikkeusoloihin varautumisen suunnittelusta niiden toteuttamiseen ja valmiuden säätelyyn tulee olla eheä kokonaisuus ja tiedonsaantioikeuksien näin ollen yhtenevät.

Helsingin pelastuslaitos kannattaa pykälään 97§ Valtion osallistuminen valmiuden ylläpitämiseen esitettyä muutosta ja näkee sen selventävän erityiskaluston tai erityistoiminnan rahoituksen kysymyksiä.

Helsingin pelastuslaitos kannattaa yleisellä tasolla esitettyä uutta säännöstä pelastustoimen tilannekuvasta. Tilannekuväsäännöksen valmistelussa tulee kuitenkin ottaa huomioon erityisesti seuraavat asiat.

Pelastuslaitoksen tuottaman tilannekuvan tulee palvella ensisijaisesti pelastuslaitoksen omaa toimintaa, ei esimerkiksi keskushallinnon tietotarpeita. Edelleen tulee huomioida velvoite keskus- ja aluehallinnolle tuottaa tilannekuvaa myös paikallishallintoon, tiedonvaihdon tulee olla korostetun kaksisuuntaista (vrt. muistion pykäläluonnoksen velvoite ainoastaan paikallistasolle tuottaa tilannekuvaa keskushallintoon).

Tilannekuvajärjestelyissä tulee huomioida analyysitoiminnon vaatima analyysikykyisen henkilöstön resursointi ja tätä seuraava taloudellinen resursointi.

Tilannekuvasta säädettäessä tulisi säätää tarvittaessa myös pelastusviranomaisen tiedonsaantioikeudesta tilannekuvan ylläpitämistä varten (myös muiden kuin lain 46§ mukaisten tahojen), sekä tiedon luovuttamisesta yhteistoimintatahoille. Esimerkkinä voidaan käyttää muun muassa lakia valtioneuvoston tilannekeskuksesta (300/2017).

Tilannekuvan ylläpitämisessä käytettävät tietojärjestelmät tulee myös määrittellä riittävän tarkasti. Niiden tulee olla riittävän tietoturvallisia ja valtion tulee rahoittaa tällaisten järjestelmien hankkiminen ja käyttö.

Yksityiskohtana pelastuslaitos mainitsee vielä muistion pykäläluonnoksen kohdistuvan hyvinvointialueen pelastustoimeen. Ilmeisesti kyse on kuitenkin pelastuslaitoksen tehtävästä.

Helsingin pelastuslaitos pitää kannatettavana muistio 12 § (Laitteiden kunnossapito) esitystä. Laissa olisi tarpeen myös velvoittaa väestönsuojan tiiveyden ylläpidosta ja testaamisesta selkeästi (tiiveyskoe). Lisäksi viestintävälineet ovat kehittyneet, jonka vuoksi niihin liittyvää sääntelyä olisi syytä tarkastella uudelleen.

Helsingin pelastuslaitos kannattaa esitettyä muutosta lain 65§:aan (Yhteistoiminta väestönsuojeluun varautumisessa), erityisesti niiltä osin, kun esitetään väestönsuojelutehtävistä vastaavien tahojen ja niiden vastuiden selkeämpää määrittelyä. Myös tiettyjen

17.5.2021

LIITE

[Numero]

huoltovarmuuskriittisten yritysten laajentaminen väestönsuojeluelvoitteen piiriin on kannatettava. Esimerkkinä voidaan pitää lain julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta 12§:ää, jossa palveluntuottajan on osallistuttava maanpuolustukseen liittyvään varautumisen suunnitteluun. Vastaavalla tavalla em. palveluntuottajaa tulisi velvoittaa osallistumaan väestönsuojelun suunnitteluun.

Pelastuslaitos pyytää huomioimaan kohdassa 76 § Väestönsuojan käyttö normaalioloissa ja käyttöönottovalmius, että pelastussuunnitelmiin vaadittu usein kuvaus väestönsuojan käyttöönotosta VN asetus pelastustoimesta 407/2011 2 §:n perusteella pelastussuunnitelmassa selvitettävä myös miten PEL 14 § mukainen omatoiminen varautuminen toteutetaan poikkeusoloissa. Uudistettavassa pelastuslaissa olisi tarpeellista olla erillinen selkeä velvoite laatia väestönsuojan käyttöönottosuunnitelma.

Helsingin pelastuslaitos kannattaa esitettyä muutosta lain 89§ (Tiedonsaantioikeudet) sellaisenaan. Lisäksi tulee harkita, tulisiko säätää tietojen luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden, sähköisen tiedonsiirron tai muun soveltuvan tavan avulla.

Helsingin pelastuslaitos kannattaa yleisellä tasolla esitettyä uutta säännöstä Pelastustoimen materiaalisesta varautumisesta. Kyseessä on kuitenkin massiivinen kokonaisuus, jossa tulee huomioida hyvinvointialueiden itsehallinto suhteessa esitettyyn sisäministeriön ohjaukseen. Lisäksi nykyisten kaluston- ja materiaalinhallintatietojärjestelmien tietojen siirtäminen yhteiseen rekisteriin on erittäin iso tehtävä, joka itsessään vaatii merkittävästi henkilöresursseja. Pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan lausuminen asiasta vaatii tarkempaa esiselvitystä esimerkiksi kustannuksista, eikä muistion esitystä voida sellaisenaan puoltaa.

Helsingin pelastuslaitos kannattaa sellaisenaan esitettyä mahdollisuutta kuntien valmiussuunnittelun tukemiseen myös jatkossa.

Helsingin pelastuslaitos kannattaa muistiossa esitettyä muutosta pelastustoimen tiedonhallinnan kokonaisuuteen. Pelastuslaitos esittää, että tarkasteltaisiin mahdollisuutta laatia erillinen laki henkilötietojen käsittelystä pelastustoimessa, jonka rakenne ja logiikka vastaisivat poliisin ja Rajavartiolaitoksen vastaavia lakeja. Pelastuslaitos korostaa erityisesti tarvetta säätää pelastusviranomaisen oikeudesta ylläpitää henkilörekisteriä pelastustoiminnan suunnittelua ja toteuttamista, sekä valmiuden ylläpitämistä ja -säätelystä varten. Edelleen rekisteriä tulisi voida käyttää myös häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisen suunnittelussa.

Helsingissä 17.5.2021

Jani Pitkänen
pelastuskomentaja